

Габрик Роман Вікторович

старший викладач кафедри вогневої підготовки,

полковник

Київський інститут Національної гвардії України

AFTER ACTION REVIEW ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ТРЕНУВАННЯ КУРСАНТІВ НА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТРЕНАЖЕРАХ

Сучасна військова освіта дедалі більше орієнтується на поєднання реальної практичної діяльності, імітаційного моделювання та рефлексивного аналізу дій. У цьому контексті мультимедійні тренажери не можуть розглядатися лише як технічний засіб відпрацювання окремих навичок. Їхній педагогічний потенціал розкривається тоді, коли виконання вправи завершується не формальною оцінкою, а структурованим аналізом прийнятих рішень, помилок, сильних сторін і шляхів подальшого вдосконалення. Саме таку функцію виконує After Action Review (AAR), який у військовій традиції сформувався як професійне обговорення події, зосереджене на стандартах виконання, фактичному перебігу дій і причинах розбіжностей між запланованим та досягнутим результатом. У науковій літературі AAR описується як формалізований процес рефлексії, що допомагає групі перетворити виконане завдання на навчальний досвід через відповіді на чотири базові запитання: що планувалося зробити, що фактично відбулося, чому виникла різниця між планом і результатом, що потрібно зберегти або змінити надалі. Подібний підхід узгоджується з логікою симуляційного навчання, де післядіяльні обговорення визнаються одним із ключових чинників засвоєння досвіду, оскільки саме дебрифінг активізує осмислення виконання, виявлення хибних ментальних моделей і перенесення висновків у наступні дії.

Актуальність застосування AAR у тренуванні курсантів на мультимедійних тренажерах зумовлена тим, що тренажер створює безпечне, кероване й повторюване середовище, у якому можна моделювати ситуації дефіциту часу, інформаційної невизначеності, вогневого контакту, дій у складі пари або групи, появи неочікуваних цілей, помилок у комунікації та порушень алгоритму дій. Однак сама наявність тренажера не гарантує якісного навчального результату. Якщо курсант після виконання вправи отримує тільки бал або коротке зауваження інструктора, то значна частина навчального потенціалу втрачається. AAR дозволяє перевести технічні дані тренажера, зокрема час реакції, точність, послідовність дій, кількість уражених цілей, порушення безпеки, якість взаємодії, у предмет осмислення. У такому разі курсант не просто дізнається про помилку, а встановлює її причину, співвідносить власні дії зі стандартом і формує конкретний намір на наступне виконання вправи.

Методологічною основою впровадження AAR у тренажерну підготовку може бути поєднання системного підходу НАТО до освіти й індивідуальної підготовки, українських методичних матеріалів з аналізу проведених дій та досвіду рефлексивного навчання. У Спільній директиві стратегічних командувань НАТО 075-

007 освіта та індивідуальна підготовка розглядаються як процес розвитку знань, навичок і ставлень, необхідних для виконання службових обов'язків та прийняття обґрунтованих суджень у складному середовищі. Це важливо для тренажерної підготовки, оскільки мультимедійний тренажер працює не лише з моторною навичкою, а й з когнітивними та поведінковими компонентами компетентності: сприйняттям обстановки, вибором способу дії, самоконтролем, комунікацією, дисципліною безпеки. Український досвід з AAR акцентують, що огляд після дії має проводитися як багатостороннє спільне дослідження, а не як односторонній звіт команди або критика; він спрямований не на пошук винного, а на підвищення результативності, причому аналізувати потрібно не лише помилки, а й успіхи. Для роботи з курсантами це має принципове значення, оскільки тренажерне заняття повинно формувати не страх помилки, а здатність швидко її усвідомити, виправити й повторно перевірити новий спосіб дії.

Практична модель застосування AAR після вправи на мультимедійному тренажері може мати таку логіку: перед виконанням вправи інструктор формулює навчальну мету, очікуваний стандарт і критерії оцінювання; під час виконання фіксуються об'єктивні показники тренажера та спостереження інструктора; одразу після виконання проводиться короткий AAR із залученням курсанта або малої групи; завершальним елементом стає повторне виконання вправи з урахуванням визначених коригувальних дій. Така побудова відповідає восьмикроковій моделі навчання, у якій після проведення навчання передбачаються AAR і перепідготовка, тобто засвоєння висновків має завершуватися не розмовою, а наступною практичною дією. У цьому полягає особлива цінність тренажера: він дозволяє швидко повернути курсанта до аналогічної або ускладненої ситуації, щоб перевірити, чи справді висновки AAR змінили спосіб виконання завдання.

Зміст AAR після тренування на мультимедійному тренажері доцільно будувати навколо кількох аналітичних площин: відповідність дій курсанта поставленій меті; точність і швидкість виконання; дотримання заходів безпеки; правильність розпізнавання цілей; якість прийняття рішень; стійкість до стресових подразників; комунікація у парі або групі; здатність пояснити причини власних дій. Українська покрокова інструкція з AAR рекомендує під час підготовки до огляду збирати спостереження інструкторів і спостерігачів, визначати ключові моменти для обговорення, а для проведення в приміщенні використовувати презентаційне обладнання, відео- та аудіозаписи, схеми, моделі, записи ефіру й нотатки спостерігачів. Для мультимедійного тренажера це особливо актуально, оскільки цифрове середовище дає матеріал для доказового обговорення: відеовідтворення, трек руху зброї, статистику влучань, час між появою цілі та пострілом, кількість помилкових рішень. Отже, AAR зменшує суб'єктивність оцінювання і переводить розбір дій у площину фактів.

Очікуваний педагогічний ефект полягає у формуванні в курсантів здатності до самоспостереження, самокорекції та перенесення досвіду з умов тренажера до реальних занять і стрільб. У дослідженні впровадження AAR у Королівському

військовому коледжі підкреслено, що регулярні огляди після дії можуть посилювати перенесення навчених навичок у повсякденну діяльність, якщо керівники не лише контролюють виконання, а й підтримують рефлексію та застосування набутих умінь у реальних робочих умовах. Це положення є важливим для військового закладу вищої освіти, де інструктор має виступати не тільки оцінювачем, а й фасилітатором навчального досвіду. Для курсантів молодших курсів ААР допомагає зрозуміти логіку стандарту; для курсантів старших курсів він може використовуватися як інструмент розвитку лідерства, коли майбутній офіцер навчається не тільки виконувати вправу, а й аналізувати дії підлеглих без приниження та формалізму..

Водночас застосування ААР у тренажерній підготовці має певні методичні ризики. По-перше, існує небезпека перетворення ААР на звичайний «розбір помилок», де інструктор говорить, а курсанти пасивно слухають. По-друге, надмірна увага до цифрових показників може звужити аналіз до технічної точності, залишивши поза увагою мислення, комунікацію та психологічну стійкість. По-третє, у разі відсутності культури довіри курсанти можуть приховувати помилки або давати очікувані відповіді. Тому важливо дотримуватися правил ААР: активна участь, відсутність особистісної критики, конструктивна незгода, обмін спостереженнями та готовність приймати зворотний зв'язок. Саме ці правила дають змогу зробити тренажер не лише засобом імітації стрільби або тактичної дії, а навчальним середовищем, у якому формується професійна відповідальність майбутнього офіцера.

Таким чином, ААР у тренуванні курсантів на мультимедійних тренажерах доцільно розглядати як педагогічну технологію, що поєднує імітаційне виконання завдання, доказовий зворотний зв'язок, групову рефлексію та повторне відпрацювання. Наукова новизна такого підходу може полягати в обґрунтуванні ААР як механізму перетворення цифрових даних тренажера на професійний навчальний досвід курсанта. Практичне значення полягає у можливості розробити типову форму ААР для тренажерних занять, чек-лист спостереження інструктора, алгоритм короткого обговорення та критерії оцінювання динаміки індивідуального прогресу.

Глазков Андрій Григорович

викладач кафедри бойового та логістичного забезпечення

капітан

Київський інститут Національної гвардії України

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЛУАТАЦІЇ СУЧАСНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ АВТОМОБІЛЬНОЇ ТЕХНІКИ В УМОВАХ БОЙОВИХ ДІЙ ЯК ФАКТОР ЇЇ ЕФЕКТИВНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

Вступ. У сучасних умовах ведення бойових дій військова автомобільна техніка відіграє визначальну роль у забезпеченні мобільності підрозділів сектору безпеки і оборони. Вона використовується для перевезення особового складу, доставки матеріальних ресурсів, евакуації поранених, виконання спеціальних завдань та